

СТАНОВИЩЕ

По процедура за присъждане
на научна степен „доктор на науките“
в област на висше образование 8. Изкуства
шифър 8.2. Изобразително изкуство
„Основни творчески и концептуални подходи в
системата на интериорния дизайн през XX и XXI век“
на гл. ас. д-р Биляна Калоянова,
Департамент „Дизайн“ на НБУ

от проф. д-р Бисера Вълева, СУ „Св. Климент Охридски“

1. Дисертационният труд на Биляна Калоянова, представен за становище, е разпределен на: увод, три глави, заключение, терминологичен речник и библиография. Включени са общо 111 изображения, които илюстрират тезите на авторката. Приложението с репродукции е към общия обем на книжното тяло след библиографията – от 150 стр. до 169стр. Цялостният обем на труда е 200 страници. Библиографията се състои от 41 източника - основни заглавия на кирилица (13бр.), латиница и интернет сайтове (28бр.). Добро впечатление в структурата на текста правят обобщените и синтезирани изводи в края на всяка глава.

Представените материали за придобиване на научна степен „доктор на науките“ отговарят на минималните национални изисквания и покриват изискванията на НБУ. Докторантката има необходимия брой точки по всички групи показатели на таблицата с минимални изисквания към научната, преподавателската и/или художествено-творческата дейност на кандидатите по професионално направление 8. Изкуства, 8.2. Изобразително изкуство, съобразени с ППЗРАСРБ и изискванията на Нов български университет.

2. Обектът на изследването, предметът, задачите и изследователските тези са конкретизирани и обособени в увода. Трудът в целостта си е посветен на интериорния дизайн и е фокусиран върху динамичен модерен и съвременен период (XX – XXI век).

Работата е продължение на изследователските търсения на авторката от вече реализираната ѝ монография (Структурен подход в интериорния дизайн през XX век.С., изд. авт. 2022, 96 с. ISBN – 978-619-188-800-9).

3. Предметът на изследователския интерес на гл. ас. д-р Биляна Калоянова са различните подходи в реализациите в интериорния дизайн (структурен, декоративен, устойчив), които са разгледани като неотделима цялост в ракурса на времевия сегмент. Този период, дефиниран от авторката, е от началото на XX век до наши дни, защото според нея „това е периодът, в който основните подходи могат да бъдат означени и определени“, тъй като динамиката в развитието на дизайна, като цялостна система, и развитието на социума доказват зависимост. Тя формулира специфичните за всеки подход практики, водещите концепции и генерираните визуални кодове на дизайна, ясно различими в рамките на отделен подход. Изследването ѝ и като теоретик, и като реализиращ се дизайнер, професионално въвежда и борави с терминология (научен апарат) опираща се на различни теоретици (в областта на дизайна), както и на интердисциплинарни и семиотични практики. Докторантката се фокусира върху вариативността в интериорния дизайн, повлиян от определена социо-културна среда, като намира специфичната си авторска позиция в една твърде детайлно разглеждана тема. В контекста на изследователските си търсения тя формулира съждението, че ракурсът ѝ към разглеждане и систематизиране на подходите в интериорния дизайн се стреми да прецизира и обогати специализираната литература по темата и също така да обективизира подхода като базисен инструментариум в практиката на интериорния дизайнер.

4. Особено интересен е изследователският фокус на гл. ас. д-р Биляна Калоянова в трета глава - *Устойчив подход в дизайна*, върху практиките в интериорния дизайн основаващи се на устойчивото развитие. Качество на текста са ракурсите към различни теоретици, които формират „манифест“ (според авторката), който, макар и достатъчно абстрактен и ефимерен разчита до голяма степен на създаваната митологема като фокус на вниманието и на професионалистите, и на обществото. Съществен е акцентът върху Стюарт

Уолкър, който теоретизира процеса за „*еволюция на съвременния мит*“, а авторката логично и професионално го адаптира към тезата си за устойчивия подход в интериорния дизайн.

Докторантката акцентира върху множество предизвикателства на съвременността, които провокират нови технологии, а те от своя страна създават и отликите в дизайна свързани с новообразуваните социални пространства. Структурата на главата е разделена спрямо представяните примери, направления и тези за интериорния дизайн в корелация със социални промени влияещи върху изкуството от средата на XX в. до наши дни. Илюстрациите към тази част от текста подкрепят изследователските търсения на гл. ас. д-р Биляна Калоянова. Тя подчертава присъствието и ролята за формиране на интериорния дизайн от двете десетилетия на XXI век на различни концептуални теории, провокиращи иновативни действия въз основа на „*фундамента устойчиво развитие*“.

Внимание заслужава детайлният поглед на гл. ас. д-р Биляна Калоянова върху материалите, обектите и процесите, чийто подбор и релация са в унисон със същината на устойчивия дизайн подход. Авторката набляга върху изцяло новото мислене, новата философия на дизайнерите обърнати към рециклираните и биоразградими материали, които са използвани в интериора. Стойностен е акцентът ѝ върху нетоксичните покрития, върху такива компоненти, които въздействат благоприятно при изграждането на подходяща (здравословна) среда за населяващите съответното пространство.

Докторантката интерпретира теориите на Виктор Папанек опирайки се на неговата концепция за „*отговорен дизайн*“. Тя защитава успешно тезата си за еко дизайна и породения от него цикъл относно повторното използване или както е споменато в текста „възможността обектът да подлежи на ремонт, на поправка, на рециклиране и т.н.“. Авторката обобщава и извлича персоналната си позиция върху дизайнерските практики и теоретични постановки на дизайнери като Фуад-Люк, Карла Нилсън, Дейвид Тейлър, Даниел Михалик, братя Кампана, Алесандро Мендини, Тейо Реми, Рене Веенхаузен и др. Този тип позиция придава стойност на критическото изследване и утвърждава личната творческа позиция на гл. ас. д-р Биляна Калоянова като дизайнер.

5. Приносите на труда и като теоретико-практични, и като научно-изследователски са обособени в увода на стр. 8-9. Те представляват изследователския стремеж в работата на докторантката за формулиране и доказване на тезите на труда. Приносен е интердисциплинарният характер на труда, в който теоретичният акцент е поставен върху връзките и взаимодействията на интериорния дизайн и развиваните в момента материалознание, екология, биосистеми и др. сфери на научното познание.

Приносно е и теоретичното надграждане в изследванията върху практиките на съвременния интериорен дизайн. То се осъществява чрез въвеждането в професионалната терминология на понятието *дизайн подход* „като концептуален фундамент и практически инструмент, приложим в практиката на интериорните дизайнери“.

6. Докторантката не се ограничава само в областта на теоретично-изследователската си дейност, но се реализира и като интериорен дизайнер, чийто респектиращ художествен критерий е овеществен на базата на апробираните в изследването методи. Приложените в дисертационния труд методи са историческият и формалният анализ, както и критично – аналитичният метод при проучването на литературните източници. Водещият изследователски метод е системният анализ. За Биляна Калоянова всеки подход е конгломерат от елементи, които изискват детайлно проучване на влиянията и връзките между тях.

Качество на текста е фокусът върху системите представящи връзката със социокултурните особености на конкретния исторически период, което поражда формирането на характерен визуален облик в дизайна, разбирането за основен наратив при проектирането (например функционален, концептуален, устойчив), както и изграждането на фундаментите на съвременния интериорен дизайн.

Изводите и теоретичните постановки в представения труд, отчитайки спецификите на различните дизайнерски специалности, биха били от полза в академичната подготовка на студенти от университети, в които се преподава изкуство и по-специално дизайн в различните му форми, както и история и теория на изкуството.

7. Чрез направените публикации – статии, студии, доклади в специализирани сборници като: *Унгарски следи в развитието на модерния дизайн. В–: Медиалог, 11/2022, София, 2022, ISSN 2535-0846, стр. 279-283; Национална кръгла маса „Експозиционен дизайн и креативни индустрии“, Нов български университет – департаменти „Дизайн“ и „Антропология“ 28.02.2020; Влиянието на Баухаус върху съвременния концептуален дизайн. Юбилейна международна конференция „Векът на Баухаус“ – 100 години „Баухаус“, 10 години програма „Архитектура“ в НБУ Арх&УрбаН‘2019 11.11.2019; Sustainable design and mimicry in design, Международна научна конференция 4th International Conference Arch&UrBaN‘2018 “Modernism&Sustainability”, Architecture&Nature 7th June 2018, НБУ; Въпросът за идентичността и артифицираната реалност в проекта "Lost Places" на Весела Станоева, Национална научна конференция „Идентичност и артификация на реалността в изкуството, дизайна и архитектурата“ 30.01.2018; Устойчив дизайн и креативни практики, С., 2019, сборник научни доклади бр.4, издателство на НБУ, ISSN 1314-7188; резултатите от дисертационния труд имат необходимата популяризация в средата на специалистите в областта.*

Освен тези публикации гл. ас. д-р Биляна Калоянова е автор и на две монографии - *„Концептуален и устойчив дизайн“, 2017 год., Издателство: Фондация "Литературен вестник"; както и "Структурен подход в интериорния дизайн", 2022 НБУ*

8. Съпътстващият труда автореферат коректно отразява основните идеи в цялостната разработка.

9. Препоръките, които могат да бъдат отправени към бъдещото развитие на труда, са в структурен и съдържателен аспект.

Приложението е по-добре да бъде отделено от общото тяло на текста. Така обемът в отделните глави логично ще нарасне. В библиографията на кирилица е добре да бъдат включени и други автори – Саша Лозанова, например.

Тези бележки не омаловажават работата на докторантката, а са насочени към по-добрата бъдеща реализация на труда.

10. Заключение

Въз основа на теоретичните и практико-приложни резултати, на базата на приложените визуални примери в представения труд „Основни творчески и концептуални подходи в системата на интериорния дизайн през XX и XXI век“, както и оценката ми за научните публикации на докторантката, имам основание да предложа на научното жури да присъди на гл. ас. д-р Биляна Калоянова научната степен „доктор на науките“.

Подпис:

Проф. д-р Бисера Вълева

08.05.2023г